

9 מאי, 2016

מעקב רב שנתי ליישום במס"א בחקלאות

תוכנית פעולה על פי דרישות משרדי הבריאות, הסביבה והחקלאות
המשך מעקב עונות 2016 – 2018
[תוכנית מעקב עונות 2016 - 2014](#)

מבוא

במסמך בסימוכין פורטה בהרחבה תוכנית מעקב יישום במס"א בחקלאות במסגרת הנחיות ראש שירותי בריאות הציבור. היקף התוכנית תוכנן מלכתחילה לתקופה של 5 שנים 2014 – 2018, בהתאם לטווח ההיתר שניתן ע"י משרד הבריאות ליישום המסחרי של הבמס"א בחלק מהגידולים (פלחה) והתניית הרחבת תכולת ההיתר בהשלמת המידע על הגידולים האחרים (ירקות, פקעות, עליים):

קבוצה	גידולים מייצגים	היתר	דרישה
גידולי פלחה	דגניים – תירס, חיטה; קטניות – בקיה, תלתן, חמצה	ל- 5 שנים. הארכתו מותנית בבחינת ממצאי המעקב בתקופת ההיתר	מעקב מסחרי בפיזורים חוזרים
עליים	חסה		בדיקות בתנאים מסחריים
פירותיים	עגבניה, מלפפון		השלמת בדיקות בניסויים
פקעות ושורשים	תפא"ד, גזר		השלמת בדיקות בניסויים

בשל אי הוודאויות שהיו כרוכות בביצוע התוכנית טרם תחילתה הוחלט לאשר בשלב ראשון את התוכנית לשתי העונות החקלאיות הראשונות בשנים 2014 – 2016.

כאמור בתוכנית, הבדיקות נערכות בגידולים בחלקות מעקב, חלקן מסחריות שתוצרתן מותרת בשיווק והאחרות ניסיוניות שתוצרתן מושמדת לאחר הדיגום, בהן מפורזת במס"א בתדירות מועצמת מדי שנה (בהשוואה לפיזור המקובל אחת ל- 3 - 5 שנים) כדי להעמיד במבחן (לשולל או לאשש) את חשש הצטברות יסודות מסוכנים ורדיונוקלידים, המצויים באפר הפחם, ביבול, בפיזורים חוזרים ונשנים לאורך זמן. כל הגידולים נבדקים בהשוואה לגידולי ביקורת ללא במס"א. הגידולים בחלקות המסחריות הקבועות משתנים בהתאם למחזור הזרעים של המגדלים. חלקות הניסוי נודדות מדי שנה לשדות המתאימים, בהתאם לתוכנית המחזורית של המגדלים, בהם מתבצעים מדי שנה פיזורי במס"א מכינים כדי לקבל הצטברות של טווח ארוך.

בשתי העונות הראשונות בוצע המעקב בחלקות פלחה באזורים וסוגי קרקעות אחדים ובוצעו בדיקות יסודות קורט ויבול של העונה הראשונה ובדיקות רדיונוקלידים באחדים מהם. כמו כן בוצעו ניסויים בחסה ופלפל ונבדקו יסודות קורט ורדיונוקלידים (בחסה). ניסויי ירקות שדה (תפא"ד ועגבניות) מתוכננים לביצוע החל מהעונה הבאה.

ממצאי הבדיקות עד כה, בנקודת הפתיחה, תואמים את הממצאים שהתקבלו במחקרים לאורך שנים המצביעים על תועלת אגרונומית מחד גיסא והעדר סיכונים בריאותיים ביבול מאידך גיסא.

פרטי תוכנית המעקב לעונות 2016 - 2018

בעוד על פי התוכנית המקורית היה המעקב אמור להתבצע ב- 6 חלקות של גידולי פלחה (בעל ושלחין) ו- 6 חלקות ירקות פירותיים ועליים, בקרקעות שונות (כבדות, קלות), התוכנית למעשה מתפרסת, משלל סיבות, על פני 7 חלקות פלחה באיזורי גידול וקרקע שונים (נגב צפוני, שפלת יהודה, מרכז, עמק יזרעאל – בית שאן) ו- 5 חלקות גידולים אחרים (בשור, מרכז, עמק יזרעאל – בית שאן):

סה"כ	חלקות (ניסוי וביקורת)				גידול
	עמק יזרעאל	מרכז	נגב צפוני	דרום יהודה	
7	1		1	5	פלחה
1	-		1		חסה
2	2		-		עגבניה
2	-	2	-		תפא"ד
12	3	2	2	5	סה"כ